

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 16. septembra 2021 - Leto XXXI, št. 37

stran 2

SVEJT JE SAMO GLEDALIŠČE, VSAKŠI ČLOVEK MASKE NOSI ...

Dobitnik Zlate fujčke
stran 4

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD
stran 6

Skupni šolski dan ...
stran 7

Premiera Veseli pajdašov

Svejt je samo gledališče, vsakši človek maske nosi ...

12. septembra se je do zadnjoga kauta napunila dvorana v števanovskem kulturnom daumi, kama je gledališka skupina Zveze Slovencev na Madžarskom Veseli pajdaši zvala lidi na svojo premiero. Kak smo zvedli od vodje skupine *Lacina Kovača*, leko ka na slejdnjo. »Ženske pravijo, ka prej tau je zadnja igra. Ne vejim, ka baude, lejta so odletela. Če najdemo kakšne mlade, mo šli naprej. Tau se drugo leto pokaže,« je pravo potistim, ka se je malo spomino na preojdjeno paut v zadnji dvajsti lejtaj, vej je pa skupina začnila delati 2001. leta na vüzemski pondejlek. Kak je pravo, meli so dosta veseli, depa dosta žalostni momentov tō. Veseli je bijo, ka

kongresa v Budimpešti s papežom Frančiškom. op. pisca).

Laci Kovač od leta 2006 vodi skupino pa piše za njau igre

Pred premiero je gledalce v dobro volau spravila s svojim skečom gledališka skupina Močni-

kak ga ženske vöspravljajo pa kak klajfajo. Vse tak vögleda, ka bi njega več žensk rado melo, vej pa ena misli, ka ma dosta pejnez (leko, ka je zlato tele najšo, steroga so Törki zakopali v Törnjeni), druga pravi, ka je dober človek.

»Vse sem čüu, ka ste od mene vöspravlale, nejmam bogastvo, nejmam zlato tele, nemo djemau nej Ilonke pa vas, drudje tō nej. Vejte, ka je najvejša vrejdnost na svejta? Če človek v düši mir ma pa tak čisti ostane, kak gda se je naraudo. Svejt je samo gledališče, vsakši človek maske nosi pa tak guči, kak ga pejnezge ravnajo ... Gnes gledališče zapremo pa Baug plati, ženske, ka ste mi goškice vöolüpalale.«

S tejni rečami konča avtor igro in drži gledalo pred ženske (Berta Dončec, Marija Kosar, Iluška Dončec, Aniko Kovač, Irenka Svetec) pa pred vse nas.

Vsi, steri so gratulejrali skupini za igro pa za 20 lejt dela (predsednica Slovenske zveze Andrea Kovács, predsednik DSS Karel Holec, župan občine Števanovci Sándor Fodor, predstavnik Slovenske samouprave Števanovci Laci Soós, predstavnica Drüštva za lepšo ves Marijana Holec, sodelavka slovenskega generalne-

Skupina je iz stari kejpov pripravila priložnostno razstavo

so med gledalci takšni tō, steri so že tam bili na prvi premieri tō, dapa žalostno je gornašto ménje tisti (Irena Barber, Zinka Zorko, Ernest Ružič pa Brgauncina Bōška), steri več ne morejo z njimi biti. V skupini je dosta več lidi špilalo v 20. lejtaj, kak nji je zdaj, ništrni so mogli enjati zavolo službe, vej pa delovna mesta zdaj več ne pomagajo, podpirajo tak kulturo kak gnauksvejta.

Kak je pravo, na 20. oblejtnico so se začnili pripravlati že lani, depa te je prišo prekleti viruš, granico so zaprli pa je vse taostalo. »Zdaj smo se spoj paščili, ka bi meli premiero eške prva kak papež odide,« se je pošalo Laci Kovač, »vej smo pa vedli, ka dočas granice ne zaprejo.« (Ranč na tau nedelo je bila zaključna meša 52. Evharističnoga

Dvorana v Števanovci je bila do zadnjoga kauta puna

kovi KD Rogašovci.

Najnovejša igra Veseli pajdašov z naslovom Zlato tele nas pela v paversko ižo, gde se pripravljajo na lüpanje goškic, zatok vküpridejo sausedice. Vert, steri sam živi, se skrije, ka bi čüjo,

ga konzulata v Monoštru Brigita Soós), so izrazili vüpanje, ka de skupina tadale delala.

(Kejpa na 1. strani: Članice skupine po igri z avtorom in režiserom Lacinom Kovačom.)

Marijana Sukič
Kejpi: Silva Eöry

Pod Srebrnim brejgom ...

... so nisterni vcejlak kompas zgüjbili. Tau, ka stoj kompas zgibi, samo znamenüje, ka norijo naredi ali pa ne vej, ka dela. Tak so kompas tisti zgüjbili, steri prauti inekcijam za covid protestejrajo. Nega ji dosta, depa že so neka tednov skrak nacionalnoga tevena v Ljubljani ojdili, sedeli, transparente nosili, ja, protestejrali so. Depa zakoga volo? Uni so gvüšni v tejm, ka virusa spoj nega pa vsi samo lažejo. Depa zakoj skrak tevena? Samo zatoga volo, ka aj nji nut v studio pistijo, ka uni svojo istino povejo, kak toga betega spoj nega. Zvün toga so lidi, steri vsikši den na teveni delajo, na dveraj maltretejrali, njim grdo gučali. Konec kedna pa so do kraja kompas zgüjbili. Nut na dveri so vdarili pa v studio ranč tak. Sami so si tau pravico vzeli, ka uni zdaj svoje povejo. Tak včasini so specialni policajge prišli, depa uni bi eške naprej svoje tirali. Vö so je zagnali. Cejla Slovenija je od vsega toga v šoki bila. Zdaj so njim dojpovedali, ka bi v Ljubljani eške leko kakše svoje »demonstracije« meli. Eške dale pa prejk twittera na velke vöglasijo, aj nji poslüjšajo, nej pa vse druge. Eden njim je nazaj napiso: »Velka škoda, ka vsi tisti, ka so od covidu preminauli, vam ne morejo nika nazaj prajti.« Depa tej brezi kompasu si tak ali ovak nika ne dajo valati.

Leko, ka si je slovenska nogometna reprezentanca dala kaj valati. Si je dun dala valati, ka svetovno prvenstvo do leko doma s kauča gledali. Optimizem je nej zavolé, če na tereni srce ti v lačice spadne, noge so trde, nikšne ideje nemaš, energije pa eške menje. Če so po tejm, gda so po trno blejdom brsanji Malto kuman z 1:0 premagali, eške nekše vüpanje meli, je vsevküper preminaulo. Hrvati so njim glendalo podržali. 3:0 je bilau, leko bi bar za pet golov več bilau. Novinar je napiso: »Sramota, velka sramota! Inda so vsi v naši reprezentanci blatne drese meli. Zdaj zvün golmana eden si ga je nej zgrdo. Ka ji je nej sram gé!« Po nekšnoj matematiki eške minimalne šanse gestejo, ka mogauče leko bi se kaj takšnoga zgodilo, ka dun na Mundiali do brsali. Depa tau eške Albert Einsten ne more vözračunati. Eni drugo teorijo majo, zdaj do eške batrivno brsali, ka več nika ne morejo zgibiti pa ranč po tejm se čüdo leko zgodi. Živi ostanimo pa mo vidli.

V vsej tej nej najbolje pozitivni časaj nisterni ške vsigdar leko kaj na šalo obrnejo. Župan male občine Loški Potok v intervjuji se enim povido, drugim spoj nej. Tak je povedo: »Dugo smo nej nikšnoga pozitivnoga meli, zdaj ji je že osen mamo. Zatoga volo pa, dajte se cepiti, ka tau leto eške nemo vekšoga cintora delali.« Kak povedano, enim je tau humorno vöspadnolo, drugi tau za lagvo šalo majo. Na vas je, ka si vi od toga broдите.

Niške pa si ne smej brođiti, ka samo tak de leko na terasi od krčme si doj vseu. Krčmar ali krčmarica ga mora pitati, če negativni test za covid ma ali pa paper, ka je cepleni biu ali bila. Kuman po tejm si leko doj sede pa si spidje, ka si šké. Zdaj pa se leko pitamo, kak do tisti iz protesta skrak tevena v krčmau šli? Uni ne vörvlejo, ka té virus spoj živé. Če ne vörvlejo, nedo na test šli, ne morejo v krčmau. Depa baukše, ka ta ranč ne odijo, aj si lidge v méri svoje spidjejo. Tej lidge so poznani, ka vsepovsedi terorizejrajo s tejm, ka betega spoj nega.

Naš Srebrni brejg se naraji smidje. Vej, ka na njega vsikši brezi kompasu leko pride, steri ga rad ma.

Miki Roš

DOBER SOSED JE ZLATA VREDEN

10. septembra se je na uradnem obisku v Sombotelu mudil župan Mestne občine Maribor Aleksander Saša Arsenovič. V dopoldanskih urah ga je na svojem uradu

dogodka sta podala violinista priznane in priljubljene slovenske zasedbe svetovne glasbe Terra Folk, ki sta navzoče razveselila tudi s prvovrstno izvedbo dveh skladb z madžar-

s številnimi madžarskimi reki o dobrih sosedih. Priznal je, da je Slovenija ena njegovih najljubših držav, pri rojstvu katere je bil tudi sam prisoten. »Likovna umetnost prebujajo čustva, ki presega go besede in ne poznajo meja,« je sombotelski župan podčrtal sporočilo tokratne razstave in obiskovalcem predlagal, naj si umetnine ogledajo z odprtim srcem.

Župan Mestne občine Maribor Aleksander Saša Arsenovič se je kolegu zahvalil, da mu je predstavil čudovito mesto z rimskimi koreninami. »Za čim boljše življenje vsake skupnosti sta ob politični volji pomembna tudi kultura in znanje – vesel sem, da smo danes povezali vse tri,« je poudaril vodja delegacije iz Maribora in dodal, da želi iskati skupne imenovalce v multikulturnosti. »Delo želim nadgraditi in poglobiti, saj se soočamo s podobnimi izzivi, kot je na primer beg možganov,« je še dejal župan Arsenovič.

Kuratorica razstave mag. Mojca Štuhec je izpostavila, da je od razstavljalajočih 32 mariborskih umetnikov v Sombotel pripotovala kar dobra polovica. »To so ustvarjalci zelo različnih generacij, zato so tudi njihovi likovni izrazi in tehnike različni. Na razstavi prevladujejo slike na platnu, pripeljali pa smo tudi skulpture v različnih materialih. Prisotna so dela na papirju – torej risbe in grafike –, v pritličju pa je na ogled tudi sodobnejša oblika vizualne umetnosti, to je video. Tukaj v nadstropju vidimo celo tkanine,« nam je v kasnejši izjavi povedala kuratorica, ki je zainteresirane goste tudi vodila po razstavi. Mojca Štuhec je pri izbiranju gradiva sodelovala s sokuratorko Nino Jeza, s katero sta se dogovorili za rdečo nit razstave: »Vsa dela so povezana z gesli današnjega dneva – to so povezovanje, ljubezen,

prijateljstvo in spoštovanje.« Kuratorici sta tudi soavtorici besedila v barvnem katalogu, ki v slovenskem in madžarskem jeziku predstavlja razstavljalajoče ustvarjalce in njihove stvaritve.

»Letos praznujemo stoletnico organiziranega likovnega delovanja v Mariboru in širši okolici,« nam je v pogovoru

pritičju, kjer je mariborska zadruga Kooperativa Dame pripravila degustacijo lokalnih izdelkov, ki jih pripravlja v sodelovanju z domačimi kmetovalci. »V naši ponudbi uporabljamo večinoma ekološko certificirano pridelano sestavine,« je dejala predstavnica zadruge Teja Lovrec in naštel dobrote:

Generalna konzulka RS Metka Lajnšček, župan Sombotela András Nemény, mariborska vinska kraljica Neža Jarc, župan Mestne občine Maribor Aleksander Saša Arsenovič in veleposlanik RS dr. Marjan Cencen na odprtju razstave v Galeriji Képtár

sprejel župan mesta Sombotel András Nemény, s katerim sta se dogovarjala o možnostih za okrepitev sodelovanja med regijskima središčema, ki sta pobrateni mesti od leta 1985. Mariborski župan si je v nadaljevanju programa ogledal slovensko hišo v županijskem muzeju na prostem, kjer ga je s prizadevanji domače slovenske skupnosti seznanila predsednica narodnostne samouprave Marija Kozar. Županovi delegaciji se je v Pavlovi sobi v knjižnici Univerze ELTE-SEK pridružil prodekan Filozofske fakultete Univerze v Mariboru dr. Gorazd Bajc, goste so sprejeli direktor Pedagoškega centra dr. Tibor Lenner, poverjenica rektorja Nóra Lenkai ter predavateljici slovenskega jezika in književnosti. Pogovori so potekali o ponovnem podpisu sporazuma o sodelovanju med obema univerzama.

Po vodenem ogledu Sombotela sta se župana pridružila več kot stoglavemu občinstvu v Galeriji Képtár, kjer sta slavnostno odprla razstavo mariborskih likovnih umetnic in umetnikov z naslovom »Sosed k sosеду«. Osnovni ton

skimi motivi. Na slavnosti so bili navzoči še veleposlanik RS v Budimpešti Marjan Cencen, predsednik DSS Karel Holec, predsednica ZSM Andrea Kovács, namestnik direktorice Muzeja Savaria dr. Károly Vig in direktorica galerije gostiteljice Anna Cebula. V svojem pozdravnem nagovoru je pobudnica razstave, generalna konzulka RS v Monoštru Metka Lajnšček poudarila, da je leto 2021 za Slovenijo trojno pomembno: država praznuje tridesetletnico svoje samostojnosti, v drugi polovici leta predseduje Svetu Evropske unije in letos pa nosi tudi naziv Evropske gastronomske regije. »Naslov razstave kaže na njen namen: to je poglobitev sodelovanja in krepitev dobrososedskih odnosov med Mariborom in Sombotelom ter Slovenijo in Madžarsko,« je podčrtala generalna konzulka.

Župan mesta Sombotel András Nemény je vse prisotne najprej pozdravil v slovenskem jeziku. »Svojemu gostu sem predstavil Sombotel takšnega, kakršen v resnici je,« je prvi mož naselja nadaljeval svoj nagovor, ki ga je popestril

Predsednik DLUM Vojko Pogačar ter kuratorici razstave Mojca Štuhec in Nina Jeza pred skulpturo Jožeta Šubica

zaupal predsednik Društva likovnih umetnikov Maribor (DLUM) Vojko Pogačar. »Predhodnik našega društva je bil kot neko gnezdo, iz katerega so izšli posamezniki, ki so v drugih pokrajinah severovzhodne Slovenije ustanovljali svoja likovna društva,« smo slišali od predsednika združenja, ki je ob jubileju izdalo zajetno monografijo. »Trenutno imamo devetdeset članov, aktivnih pa nas je nekaj čez šestdeset. Knjiga je pogled v preteklost, z njo smo si tudi zamislili, kako naj bo v prihodnosti,« je dejal Vojko Pogačar, ki je prepričan, da so nekoč vezi med pobratenimi mesti tkali najprej umetniki, čemur je sledila politična in gospodarska navezava. »Današnji ponovni korak se mi zdi izredno lepa gesta z obeh strani. Upam, da bo ta izmenjava tudi trajala. In ker ima zgodovino za desetletja nazaj, verjamem, da bo imela tudi bodočnost dolga desetletja.«

Prijetno kramljanje se je ob glasbeni spremljavi slovenskih virtuozov nadaljevalo v

»Danes smo predstavili naš domač kruh z avtohtono kranjsko klobaso, ajdov ekološki namaz, namaz iz belega fižola, obložene kruhke z lokalno pridelano tunko in bunko, jabolčno zloženko z orehi in kvasenico.«

Pri sosednji mizi je mariborska vinska kraljica Neža Jarc predstavljala ponudbo vrhunskih vin iz štajerske prestolnice z okolico, nedaleč pa je monoštrski Generalni konzulat razstavil izdelke za turistično promocijo Slovenije. Na ogled so bile tudi panjske končnice, ki so jih otroci iz Porabja in okolice poslikali ob letošnjem svetovnem dnevu čebel. Radovedneži so si lahko natakneli VR-očala, ki so jih popeljala v pretekla stoletja Maribora – in sicer z zornega kota štiristoletne trte.

Razstava – ki sta jo ob že navedenih podprla še Ministrstvo za kulturo RS in Zavod za turizem Maribor – bo v sombotelski Galeriji Képtár na ogled do 10. oktobra in pripovedovala o tem, kaj vse lahko podari – sosed sosеду.

-dm-

PREKMURJE

Roma

Občina Tišina je proslavila svoj 21. občinski svestek. Ob tej priliki je 50 let svojega delovanja slavil tudi fotbalski klub Roma iz Vanče vasi, zatau je bilau slavje v toj vesnici. »Živemo v enom ejkstra cajti, steri je nej naklonjeni sožitji, solidarnosti in strpnosti. In živemo v skupnom evropskom daumi, steri se trüdi mentüvati manjšine, nacionalne in drüge,« je v svojom guči pravo predsednik rosaga Borut Pahor in cujda: »Zdaj sam v občini, stera leko dosta vsega pokaže, dosta rezultatov, do sterih je prišlo tudi zavolo strpnoga, spoštljivoga obnašanja med vsemi lidmi, tudi Romi, steri živejo tü. Ge tak brodim, ka je tau trnok dobro in leko vala kak dobra pelda vseposedi po Sloveniji.« Ob toj priliki je predsednik Pahor edinomi romskomi fotbalskomi klubi v Sloveniji, steri slavi 50 letj svojoga dela, dau eno ejkstra Zahvalo, in tau zatau, ka spodbujajo šport pa negüvlejo sožitje pa sobivanje prebivalcov romskega naselja in lokalne skupnosti. V imeni kluba je Zahvalo prejkvzeu Zlatko Hahn, predsednik kluba. Na slavnostnom djileši tišinske občinske kotrige so podelili tudi priznanja, zahvale in nagrade za dosežke v leti 2020. Zahvalno listino je dobila Kristina Dajčar iz Vanča vasi, stera že duga lejta dela kak prostovoljka v območnom združenji Rdečega križa Murska Sobota. Dobitnica občinskega priznanja pa je Cvetka Njivar s Tišine, soustanoviteljica in predsednica društva Kostanj, stero dobro sodelüvle z Biotehniško šolo Rakičan in je organizejralo že dosta delavnic s področja vrtnarstva, floristike in zeliščarstva. Priznanja župana pa so daubili diamantni maturant Niko Hauko iz Tropovec pa zlativa maturanta Tadeja Husar iz Vanča vasi in Iztok Rebrica iz Gradišča.

Silva Eöry

Stanislav Šernek – rokoborski birauv, trener in funkcionar

DOBITNIK ZLATE FÜJČKE

Prekmurec Stanislav Šernek je v športi aktiven že več kak 40 lejt. Kak mladi pojbič se je v Böltincaj vösprobo v več športaj ali te, gda je 1976 na njihovo šaulo za škonika prišo Makedonec Blažo Davidovski, se je začno spravla-

Leta 2015 je biu vödabrani za najbaukšoga birauva na svejti

ti z rokoborbo: »On je biu tisti, steri je prpelo rokoborbo v naše kraje. Na igrišči smo rokomet trenejrali, pa je on mene, te sam odo v osmi razred, pito, če ne bi ges prišo v böltinski grad, gé je bila pod grajskim törmom ena mala telovadnica. In gda sam prišo na prvi trening, so tam bili sami moji pajdaši.« Böltinski pojdi, steri so se metali po blazinaj, so leta 1977 začnili trenejrati v Murski Soboti, v dvorani, stera se je zvala Partizan, zadnji 14 lejt pa so rokoborci svoj dom najšli v telovadnici nekdešnje soboške ekonomske šaule, pauleg občinske zidine. Stansilav Šernek je biu prvi od rokoborcov, steri je grato mladinski republiški prvak, se pravi najbaukši v Sloveniji. Tau se je zgauldilo leta 1977, tekmo vanje pa je bilau v Maribori. V Jugoslaviji je bilau bole žmetno priti med najbaukše, vej pa je biu to eden od športov, steri je biu v nekdešnjom rosagi trnok popularen, tak ka so rokoborci dosegali lejpe rezultate na velikij tekmo vanjaj, tudi na olimpijskij igraj. »Spaumnim se ške, kak smo šli na enomesečne priprave v Makedonijo. S cugom smo do Ohrida potovali 24 vör. Na hodniki smo na taškaj sedeli,« je ške raztolmačo sogovornik in po-

vedo, ka so prva trenejrali in tekmovali v praustom slogi, steri je biu popularen v Makedoniji, sledkar pa te že bole v grško-rimskon, steri je biu bole popularen v Srbiji, spoj v Vojvodini, pa na Rovaškom in v Sloveniji. Najvešša razlika je v tom, ka se v praustom stili leko loviš za noge in cejlo telau, v grško-rimskom pa samo od pojasa gori.

Po tistom, ka je zgotovo tekmovalno kariero, je Stanislav Šernek grato trener, pa tudi birauv. Človek, steri je alfa in omega v Rokoborskem klubu Murska Sobota, je biu leta 2015 v merikanarskom Las Vegasi, gé je bilau svetovno prvenstvo v rokoborbi, vörzaglašeni za najbaukšoga rokoborskoga birauva na sveti in je daubo nagrado, stera se zové Zlata füjčka. Za té svoj uspeh so ga istoga leta v Sloveniji nagradili tudi z Bloudkovo plakete za življenjsko delo v športi. Kak birauv je sodeloval na trej olim-

V Tokii je bilau ovak kak na preminaučij dvej olimpijskij igraj

pijskij igraj, nazadnje pred par kedni v Tokii, gé znamo, ka so té igre zavolo nauvoga koronavirusa nej bile takše, kak smo tau bili prva vajeni: »Na preminaučij dvej igraj sam biu birauv, saudo sam borbe na blazinaj, zdaj pa sam biu član žirije. Od leta 2018 sam v komisiji za birauve, delam kak inštruktor. V Tokii sam delo samo kak glaven birauv, nej na blazini, za stolom sam sejdo pa z drügimi člani žirije smo te, če je bilau kaj spornoga, poglednoli video

in smo se te odlaučili, kak trbej dati točke. Ta nauva tehnologija je dobra, ka nam da priliko, ka vse dobro pogednemo in se prav odlaučimo.«

Ka se tiče japonskoga glavnoga varaša, ga je Prekmurec nej kaj dosta vido, največ te, gda so meli v hoteli zajtrk, vej pa je bila jedilnica v 50. štoki, pa je te leko malo

Stanislav Šernek (na sredini) leta 1978 v družbi rokoborskih pajdašov in trenejra Davidovskega (prvi z leve strani)

pogledno naokauli. Ovak pa je bila njegva paut vsakši den pet minut pejški do dvorane in nazaj v hotel. »Nashe tekmo vanje je trpelo sedem dni. Vsakši den smo se mogli testejrati, pa večkrat že

prva, kak smo šli na Japonsko. V hoteli so pauleg nas bili ške drügi gostje, samo ka smo vse meli laučeno. Obed pa večrdjo smo geli v dvorani, ka so nam gesti, stero je bilau napravleno po japonsko, tak ka smo enoga falata mesa nej vidli, pripelali v dvorano,« je ške raztolmačo sogovornik, steri je biu razočarani tudi zavolo toga, ka so se nej mogli družiti s športniki v olimpijski vesnici, pa ka je tudi nikšoga spominka nej mogo küpiti. Na

preminauči dvej igraj, v Londoni in Rio de Janeiroji, je bilau ovak: »London je biu bole gospodski, v Braziliji pa je bilau pravo doživetje, spoj te, gda smo šli v olimpijsko vesnico, gé je bilau trnok dosta lidi. Tam smo si leko küpili tudi spominke.« Stanislav Šernek vüpa, ka de za tri leta ške šau na igre, stero do

v Pariži, vej pa je zavolo starosti leko samo ške pet lejt birauv. Nej so pa samo olimpijske igre tiste, kama ga vabijo, vej pa je biu do zdaj furt po par mesecov na leto po svejti, največ s fligari. V etom leti ga ške čakajo potovanja na Norveško, gé de oktobra svetovno prvenstvo, po tistom de ške v Maroko, gé de delegat na afriškom prvenstvi, v Južni Afriki pa de tekmo vanje rosagov Commonwealtha. Vmejs ma ške en djileš v Beogradi. Ob tom, ka v svojom domanjom družtvi (vküper s sinom Dejanon, steri je biu tudi dober rokoborec) trenejra mlajše, ške puca dvorano in dela ške marsikaj drügoga, se veseli tudi trenutkov, stero prežive z držino. »Pauleg Murske Sobote mava z ženo, ges pravim tomi, raj na zemli, en mali lesen ram, gé sva skor vsakši den, gda sam doma. Tam mamo tudi en mali bazen, v sterom se vleti kaupa štiriletna vnükica, zdaj oktobra pa pride na svejt ške vnükec,« je na konci ške cujda Stanislav Šernek. (Kejp na 1. strani: Stanislav Šernek je kak birauv sodeloval na zadnjih trej olimpijskij igraj.)

Silva Eöry
Kejpi: osebnü arhiv Stanislava Šerneka

Pisali smo pred 30. leti (16.)

V 16. številki novin Porabje (12. september 1991) na prvi strani najdemo članek Francka Mukiča z naslovom PUČ JE - FUČ. »K sreči. Če ni bogoskrunstvo, da sem odkrit: ko sem 19. avgusta, ko je bil papež pri nas v Sombotelu, zvedel, da je v Sovjetski zvezi prišlo do državnega udara, sem bil za življenje svetega očeta veliko manj zaskrbljen kot za življenje Gorbačova. Od tistega trenutka naprej se več ne kako nisem mogel popolnoma predati temu enkratnemu dogodku v Železni županiji. Papežev obisk je postal zame postranski. Zanimivo pa je, da recimo madžarska televizija, ki je znana po svoji naklonjenosti sedanji oblasti, ni bila tega bogokletnega mnenja. Na njenem prvem programu recimo v petih dneh praktično ni bilo nič drugega kot obisk svetega očeta. Tu je bila pravzaprav bolj papeška od papeža. Janeza Pavla drugega vsakdo spoštuje tudi na Madžarskem, vendar, kot rečeno, zaradi puča je postal njegov že itak nekoliko predolg obisk drugotnega pomena. Vsi smo hvaležni svetemu očetu tudi za besede, izrečene zadnji dan obiska v Budimpešti, ko je povedal, da je bil svojčas obakrat vesel, ko ga je obiskal Gorbačov, in da bo molil zanj. Kot kaže, je molitev zalegla,« je napisal Franček Mukič in na konci ške cujdau: »Vsi smo veseli, da se je stvar končala tako, kakor se je. Ruski generali - kakor nekateri z generalskimi epoletami v JA - so se močno ušтели. Še več. Dosegli so ravnoprotno, kot so želeli. Še bolj so pospešili razvoj demokratizacije in procesov osamosvajanja.«

Prehodi v dveh mesecih pa je naslov članka Ernesta Ružiča, steri je spremlo obisk slovens-

koga zvünešnjoga ministra Dimitrija Rupla v Budimpešti. »Slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel se je najprej sestal s svojim madžarskim kolegom dr. Gézo Jeszenszkyom. Brez prevajalcev in v najožjem krogu so se pogovarjali zlasti o stališčih madžarske vlade

žari, ki živijo v Sloveniji, in Slovenci, ki živijo na Madžarskem, lahko začeli hoditi čez mejo v času, ki je morda tako kratek, kot je en mesec, in ne daljši od dveh mesecev.«

Pod naslovom Ka prpovejda jo stari kejpi pa na štrtoj strani

do slovenske samostojnosti. Po besedah slovenskega ministra je vodja madžarske diplomacije pokazal veliko naklonjenost slovenski samostojnosti, vendar je hkrati naštel nekaj vzrokov, ki Madžarski ne dovoljujejo, da bi že in prva priznala slovensko samostojnost. Med te vzroke sodijo naduse nezavidljive razmere med madžarsko manjšino v Vojvodini, saj Madžarska ocenjuje, da so Madžari v Vojvodini srbski talci,« je prva zapisal Ružič in cujdau ške té rejči slovenskoga zvünešnjoga ministra: »Prišlo bo do odprtja madžarskega predstavništva v Ljubljani. Mi zdaj že organiziramo prostore. Enako bo prišlo do slovenskega predstavništva v Budimpešti. Kar pa zadeva mejne prehode, smo se sporazumeli, da tako za Martinje kot za Pince zdaj res ni več, vsaj upam tako, nobenih resnih težav. Kar zadeva Martinje, bomo skupaj z Madžari opravljali mejne preglede in kontrolo v eni stavbi, to je dogovorjeno ... Upam, da bodo Mad-

novin leko preštemo tisto, ka je o gostüvanji leta 1913 napisal Alojzij Dravec: »Pred tem dnevom küjejo, pečejo, vküpnosijo kokoši, šonke, jajce, mleko, vrtanjke. Sto šče pridti na gostüvanje, samo de te pozvani, či kaj prinese. Prvi kak v cerkev idejo, se cela svadba vküp spravi v nevestinohiži i tam se dvori dober zajtrek. Kda zajtrek pojeko, slobod jemljejo, stariše si küšnejo, roke podajo, stariše je pa blagoslovijo i njim srečno pot želejo. Potom tiho i merno odidejo v cerkev pred boži oltar, kde se sklene novi izni zakon. Po zdavanji idejo v krčmo na merni obed, šteri stoji s pšeničnoga kriha, s šonke i coj vino brezi vse larme in plesanja. To je ednok lepo i najlepša navada. Večer pride banda, dostakrat čičora ali ciganska, Zdaj sé začne dinom danom do 11. ali 12. vöre. V krčmej vsaki pleša, velki, mali, stari, mladi. Na teške samo vino pijejo. Potom se na gostüvanja sprevažajo z velkov remadijov. Pridejo oni vsi, šteri so bili pozvani od ednoga zvača,

ki so pa ne bili pozvani, sramotno domo odidejo. Gostüvanje se navadno začne z molitvov, dokonča z norijov. Jejo, pijejo vse, ka majo, dostakrat najnevolnešorano, žujco i kašo pa prtepeno župo vunječo. Plešejo, noro gučijo, vsi ščejo čedneši biti, ki so tam. Dostakrat se prigodí, ka küharicam pomije vkradnejo i s kavom na stol postavijo pa se te tožijo, ka samo čista pomije majo za rano. Vsefela šker vküp nanosijo i norijo majo, ešče kola razmečejo i v hižo postavijo, kde on, ki njim gostüvanje slüži za istino, dosta čemerov more pojejsti. Proti zaranka nevesta dar bere, z vsakim posebi pleša, plesac pa njej na tanjer dar lüči, 1-5 koron. Kda je konec plesej, te starašica nevestaj venec dol vzeme i njej pocije gor postavi na glavo. To se v kmično kamri godi, kda so že gotova, vöpridejo s kamre i starešica pleša z nevestov. Te ples se že zove: Snehe plešejo, zdaj je že več nevesta ne dekla, zdaj njej ob prvim povejo, naša nova sneha dobre vole pleša. Kda je konec gostüvanji, te se pa doma spravajeko.«

V rubriki ... do Madžarske pa so bralci leko na zadnji strani Porabja med drüгим prešteli tüdi tau novico: »Cena šolskih potrebsčin in učbenikov je precej visoka. Samoupravni organ na Gornjem Seniku se je odločil, da bo na začetku šolskega leta družine denarno podprl. Tako so dobili starši malčkov 1000 forintov, prvošolčkov 2500, osnovnošolcev od 2. do 8. razreda 2000 in srednješolcev 1000 forintov. Družine, ki imajo tri ali več otrok, so dobile še dodatek. Razdeljeno je bilo 220 tisoč forintov.«

Vküppobrala: Silva Eöry

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Vedni vasaj je menje v drügi pa več

Lüstvo se vsigdar ta preseli, gde je lepše živeti ali ta, gde je baukša slüžba, več leko slüži. Tau je že te tak bilau, gda so se Porabci v Varaš preselili, zato ka tam je skrrej bila fabrika pa življenje je tö lakejšo bilau kak po vasaj. Ranč tak po rosagi razstraušeno živejo tiste slovenske družine, gde so starci, stariške na repo odli pa več so nej šli domau v rojstno ves. Depa če Meriko gledamo, te se leko povej, ka na Vogrskom še itak bola vsikši doma ostane v vesi, v varaši ali paulek k tistoga mesta, gde se je naraudo, kak Meričani. Pri nas si lüstvo zozida ram, steri je njigvi daum, steroga samo te zapistijo, če je fejest mujs. V Meriki je nej tak, tam sploj dosta lüstva tak žive, ka ranč nejma svojga rama, bola so samo v arendi. Gnauk so tü, gnauk so tam, po lejtaj pomalek cejli rosag notzopjdijo.

Pri nas na Vogrskom pa ranč tak v Železni županiji je v edni varašaj, vasaj več, v drügi je menje tisti, steri se preselijo. Če Železno županijo gledamo, te največ lüstva je iz Sombotela odišlo v zadnji deseti lejtaj, vsevküp 3145, depa če procentualno gledamo, te so tau samo 4 %. V varaši Celldömölk je 11486 na 10341 spadnilo število varašancov, tau je ranč 10 %. Če odstotke gledamo, te največše spremembe so v mali vasaj. Med tejsi je Andrásfa, gde je v deseti lejtaj skur frtau vaščanov odišlo. Nej bi mislili, depa kak v Köszegi tak v vesi Peresznye, stera sta paulak zahodne, avstrijske meje, je skur 20 % lüstva odišlo. Če porabske vasi gledamo, med desetimi kraji, odkec je največ lüstva odišlo, je Verica - Ritkarovci na ausmom mesti. Zato ka v leti 2011 je na Verici - Ritkarovci 130 lüstva živel, v leti 2021 dvajsti menje, samo 110, tau je te tak 15,4 %.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

16. Blejski strateški forum

Na Bledu je potekal tradicionalni Blejski strateški forum, ki je bil letos sredi slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije namenjen poglobljenemu razmisleku o vprašanih, tveganjih in priložnostih naše skupne prihodnosti. Nedavne krize, predvsem pandemija covid-19, in spremembe v mednarodnem okolju so pokazale, da se mora tudi EU prilagoditi in spremeniti. Ob slovenskem političnem vrhu so se foruma udeležili tudi predsednika Evropskega sveta Charles Michel in Evropskega parlamenta David Sassoli ter številni premierji, ministri in drugi pomembni gostje. Na prvi razpravi je sodelovalo 11 govorcev, med njimi šest predsednikov vlad, in sicer češki Andrej Babiš, slovaški Eduard Heger, madžarski Viktor Orbán, hrvaški Andrej Plenković, slovenski Janez Janša in grški Kiriakos Micotakis ter državni tajnik Svetega sedeža, kardinal Pietro Parolini ter predsednik Srbije Aleksander Vučić.

Dve vojaški vaji

Prejšnji teden se je v Sloveniji začelo skupno urjenje pripadnikov Slovenske vojske (SV) in zavezniških vojsk. Na območju Cerkelj ob Krki, vadišča na Počku ter na širšem območju Bohinjske Bele bodo vaje potekale do petka, 24. septembra. Na mednarodni vojaški vaji Rock Kleščman bo 950 pripadnikov slovenske in ameriške vojske urilo bojne postopke pehote ob letalski in minometni podpori, na mednarodni vojaški vaji Zvezda Triglava 21 pa se uri okrog 300 pripadnikov SV in vojsk Velike Britanije, ZDA ter Natovega Centra odličnosti za gorsko bojevanje. Na vaji preverjajo usposobljenost za gorsko bojevanje in krepijo povezljivost ter zaupanje med zavezniki.

KDOR IMA CVETLICE RAD/STO MA RAUŽE RAD...

MAJDIN VRT

Kar nekaj časa je preteklo, odkar sem s kolesom ali z avtom opazovala vrt, obdan z visoko

Gospa Majda pravi, da je japonski vrt nekaj, kar mora občutiti, saj ima močan spiritualni podton in v njem naj bi se človek poglobil sam vase, meditiral

rastočo živo mejo iz tise in končno vzpostavila stik z lastnico prekrasnega vrta. Vrta v celoti ne moreš videti s ceste strani zaradi višine žive meje, površina vrta pa je kar precejšnja. Pestro, raznoliko zelenje

Atlaska cedra pred vhodom

me je zanimalo. Le kaj vse se skriva v njem. To je vrt gospe Majde Nemeš, zdravnice anesteziologinje, ki je po službovanju v Ljubljani, v Švici, v Keniji nazadnje službovala v Dubaju. Po petindvajsetih letih službovanja v Dubaju se je naselila v Nemčavcih in tu kupila belo hišo. Že ob nakupu hiše je ob njej želela imeti vednozeleno rastlinje, ki čim

bolj počasi menja liste in je zahtevno za vzdrževanje. Tudi v Dubaju je imela vrt, vendar manjši in pod čisto drugimi pogoji.

Začetek vrta je nastal s pomočjo vrtnarja, nato pa ga je naslednja štiri leta sama razvijala. Oblikovala ga je po svoji želji, da vrt postane neke vrste umetnina. Pri tem so ji v veliko pomoč bili prijatelji in brat Dušan. Rastline, ki jih nabavlja, so večinoma velike, težke z veliko koreninsko grudo. Izbrane so premišljeno, ki svojo obliko ohranjajo vso leto.

Vrt je sedaj star 5 let. Ves vrt leži na ilovnatih podlagi, zato je bilo potrebno dodajati veliko kvalitetne zemlje, urediti namakanje, položiti protiplevelno folijo in pokriti vse skupaj s sekanci.

Celoten vrt je razdeljen na dva dela: angleški in japonski vrt. Pred hišo in v notranjosti vrta

je treba ohraniti, varovati in uživati. Posebej navdihujoče je, da s svojim življenjskim slogom doprinese h kvalitetno oblikovanemu vrtu.

V drugem delu parcele je japonski vrt, ki je razdeljen prav tako na dva dela, na klasični, skalnati z vsemi tipičnimi japonskimi drevesi in rastlinami. Ima tudi dva majhna

Japonski paviljon - kraj druženja

potoka, ki se zlivata v tolmun, ter na zen garden, kjer prevladujejo: pesek, skale, voda in le tu in tam kakšna zelena površina. V sredini pa sta dva bela japonska paviljona. Vrt je dokončan 75-odstotno do popolne zamisli. Skale so postavljene po navdihu gospe Majde po njenih estetskih občutjih, ki jih ne manjka. Vsak kamen ali skala ima svoj pomen, energijo in moč. V japonskem vrtu predstavljajo prave umetnine kosi neobdelanega lesa in skulpture iz njega. Rastline kot so javorji, bonsaji, bori, trave so dopolnilo in dajejo mehko kamnu. Tu se najde in iščeta mir in tišina, le predati se jima je treba. Podobno kot druge rastline na vrtu tudi trava potrebuje veliko opravila in nege, pri tem ji pomaga robot. Pravi, da bi brez njega težko. Vrt gospe Majde ima veliko dekorja. Tako kot domove dekoriramo, tako se dekor pojavlja in je neprecenljiv na vrtu. Preko dekorja izraža sebe, svoje vrednote in poglede z:

glinastimi amforami, z lesom, lanternami, klopki in drugo. Lastnica je označila dekor kot piko na i. Ima dolgoročni učinek in se harmonično sklada z ostalo podobo vrta. Z dekorativnimi dodatki je pritegnjena pozornost in določeni deli vrta res zasijejo. Tako kot ima vsaka rastlina svojo vibracijo, enako velja za kamen, ki je na

vrtu. Najtežja skala tehta 1500 kg, vseh skupaj je približno 40-50 ton. Površina vrta je okrog 2000m².

Vrt lastnice Majde je urejen in hkrati drzen, deli svoje radosti. Dan si na vrtu polepša pozno zvečer in brez zadržkov izraža to, kar ima res rada. V svoji kreativnosti zelenega raja uživa, pravi, da bi človek v japonskem vrtu naj iskal in našel mir v sebi in okoli sebe, se združil z naravo in našel tisto ravnotežje, ki ga je morda v tem svetu že davno izgubil. V prihajajočem planu ima namen deliti del svojega ustvarjanja in pokazati tudi javnosti v butičnem smislu, ob japonskem čaju in primerni glasbi.

MORDA NISTE VEDELI ...

Rman uporabljamo za lajšanje prebavnih krčev, pri pomanjkanju apetita, napihnjenosti in napenjanju.

*Besedilo: Olga Varga
Fotografije: Olga Varga,
Majda Nemeš*

SKUPNI ŠOLSKI DAN NA DOŠ ŠTEVANOVCI

Na DOŠ Števanovci smo imeli 3. septembra skupni šolski dan z učenci in učitelji Dvojezične osnovne šole Jožefa Košiča z Gornjega Senika. Zbralo se nas je okrog 100 učencev in učiteljev obeh šol. Šolska komisija Državne slovenske samouprave ima taka srečanja vsako šolsko leto za obe šoli. Tako smo se zdaj zmenili, da bo tokrat organizirala srečanje števanovska šola.

Tekmovanje eksatlon je potekalo na športnem igrišču

Potrudili smo se, da pričakamo učence s pestrim programom, v katerem naj bi uživali. Ko so Seničani prispeli k nam, sem jih kot ravnateljica pozdravila in jim predstavila program.

Učence smo razdelili v osem skupin, najmanjši iz prvega razreda so imeli program posebej, igre v telovadnici. Kaj smo ponu-

Zagnali smo tudi lončarska vretena

dili ostalim? Lahko so delali na vretenu, pripravljali lončarske izdelke, lahko so naredili cvetlice iz barvnih nogavic (žabčic), lahko so si ogledali graničarski muzej, imeli so delavnice v obiskovalnem centru narodnega parka in so tekmovali v eksatlonu na šolskem igrišču.

To tekmovanje je bilo zelo zanimivo. Tudi sama sem z veseljem tekmovala v skupini s kolegom s seniške šole in z dvema učencema iz naše šole. Tudi druge igre so še potekale na tem igrišču. Čas je bil prekratek, nekateri bi še ostali in bi še tekmovali ter se razgibavali. Toda skupine so se menjevale, da bi vsak učenec lahko naredil vse naloge, ki jih je hotel.

Po skupnem kosilu smo se popoldne ob enih poslovili drug od drugega. Upam, da so vsi učenci in učitelji odnesli lepe spomine od nas. Cilja srečanja sta bila druženje in ohranitev tradicij in šeg. Hvala vsem, da smo skupaj preživeli lep dan.

(Slika na 1. strani: Tekmovanje je bilo zanimivo tudi za mlajše otroke.)

Agica Holecz, ravnateljica

Ob začetku vrtčevskega leta 2021/22

PONOVO SE VESELIMO VRTCA IN LEPIH TRENUTKOV V VRTCU!

Otroci so znova veselo prestopili šolski in vrtčevski prag ter tako pričeli z novim šolskim letom 2021/22. Še posebej pa vstop v vrtec oziroma šolo zaznamuje tiste otroke, ki prvič prestopijo prag vrtca, in tiste malo starejše, ki so se ne tako dolgo nazaj poslovili od vrtca in sedaj prvič sedli v šolske klopi. Ob teh prvih

Otroci v Vrtcu Gornji Senik

doživetjih jim bomo seveda stali ob strani strokovni delavci v vrtcu in starši. Skupaj si bomo prizadevali za to, da bo njihovo privajanje na okolje v vrtcu čim bolj preprosto, veselo in brezskrbno. Tako se bodo otroci počutili sprejete v vrtcu in bodo radi prihajali v vrtec.

Malčki števanovskega vrtca

Vrtec Gornji Senik letos obiskuje 21 otrok, vrtec Števanovci pa 22 otrok. V obeh vrtcih je večina otrok novincev, zato si še posebej prizadevamo, da bo uvajalno obdobje hitro minilo in se bodo otroci v vrtcu začeli čim prej počutiti sproščeno in zadovoljno. Obenem se veselim svojega nadaljnega poučevanja slovenskega jezika otrok v vrtcu, ki naj ga vselej spremlja otroška vedoželjnost, igrivost in širok nasmeh na otroških obrazih.

Zapisala: Andreja Serdt Maučec

Foto: Boglárka Závecz in Diana Nagy Koszár

... DO MADŽARSKE

Poletje in vode so zahtevale žrtve

Uradna kopalna sezona je za nami in Organizacija reševalcev iz vode pri Blatnem jezeru je naredila bilanco, ki ni najboljša. Blatno jezero je letos zahtevalo 14 življenj, reševalci so iz vode rešili 376 ljudi. Letošnje poletje je povzročilo več tragedij v madžarskem morju kot lanska in predlanska sezona. Lani je v jezeru umrlo 8 ljudi, predlani le 6. Vodja reševalcev iz vode pravi, da je vzrok za tragedije največkrat človeška neodgovornost, saj ljudje – tudi slabi plavalci ali neplavalci – velikokrat zapustijo varne cone, določene za kopanje. Medtem ko še na obali zelo dobro poznajo pravila kopanja, saj mediji vrtijo veliko filmov, ki jih ozaveščajo, ta pravila v vodi hitro pozabijo. Medtem ko so bili pred nekaj leti najbolj neodgovorni mladi, danes najdemo veliko takih tudi v starejših generacijah. Mladi se celo obnašajo bolj odgovorno, je menil vodja reševalcev iz vode, verjetno zato, ker se jih veliko ni naučilo plavati, čeprav je vlada pred leti obljubila, da na Madžarskem ne bo otroka, ki ne bi znal plavati.

Predvolitve

Opozicijske stranke (6 strank) želijo na predvolitvah izbrati kandidate, ki se bodo na rednih volitvah leta 2022 pomerili s kandidati vladnih strank (FIDESZ-a in Stranke krščanskih demokratov). Na dosedanjih volitvah so namreč opozicijski kandidati, ker jih je bilo preveč, odvzemali glasove dug drugemu, zato so jih pozicijski lažje premagali. Šest opozicijskih strank, ki so sklenile predvolilno koalicijo, se je dogovorilo, da bodo postavili v vsakem volilnem okraju le enega skupnega kandidata, ki ga bodo volivci izbrali na predvolitvah. Na predvolitvah bodo volivci v 106 volilnih okrajih dali svoj glas 258 kandidatom, v vsakem volilnem okraju bo zmagal tisti, ki bo zbral največ glasov. Združena opozicija želi na podoben način izbrati tudi svojega mandatarja za naslednje volitve. Do sedaj se je prijavilo 7 kandidatov, ki jim je uspelo zbrati 20 tisoč podpornih podpisov. Prvi krog predvolitev bo potekal od 18. do 25. septembra.

o fotografu, ki je odstrl obraz Prekmurja

Stoletnici rojstva ikoničnega prekmurskega fotografa *Jožeta Kološa* – *Kološa* se je Pomurski muzej Murska Sobota leta 2020 poklonil s postavitvijo razstav in izdajo monografije v slo-

pokrajino – takrat neke vrste neznano deželo – ovekovečil v več ciklih. Le-ti predstavljajo umetniški, nostalgčni spomin na območje na naši strani Mure, na slikah pa pogosto

ju slovenske Obale – kot sta Koštabona in Kuberton –, ki so bile skorajda zapuščene oziroma je v njih prebivalo le še starejše prebivalstvo. Propadanje je bilo podobno tistemu v ruralnem prekmurskem okolju,« je vzporednico potegnila avtorica razstave in opozorila na »Fotokolonijo Koštabona«, ki jo je v življenje poklical Kološa in preko katere se je usidral njegov pojem 'kombinirane fotografije'.

Ena od značilnih stvaritev na razstavi nosi naslov »Otroštvo v Koštaboni«. Na le-tej vidimo fantka ob uničeni avtomobilski šasiji na nekem smetišču, na sliko pa so prilepljeni številni ovitki žvečilnih gum, bonbonov in čokoladic. »Umetnina kaže na propadanje istrskih vasi, obenem pa opozarja na otroštvo nekoč in tudi danes, ko so še številne od teh znamk prisot-

rila Tamara Andrejek.

Zanimive so tudi stvaritve iz cikla »Humanizem železa«, ki jih je Kološa razstavil leta 1961 v Zagrebu. Le-te predstavljajo osamele kovinske predmete v nekih drugih postavitvah, ki jih lahko opazovalec interpretira z nekimi njemu bližnjimi imeni.

številnimi posnetki Jožeta Kološe, ki so res izvrstni. V tem prostoru nudimo obiskovalcem hiter pregled njegove umetniške fotografije, hranimo pa tudi negativne – gre za petmestno številko –, ki jih zadnja štiri leta intenzivneje obdelujemo,« je dejala

Avtorica spominske razstave v Pomurskem muzeju Tamara Andrejek s kipom Jožeta Kološe – Kološa in zanj tako značilno ruto

venskem oziroma angleškem jeziku. Ker je bilo jubilejno leto močno zaznamovano s pandemijo koronavirusa, bo spominska razstava v nadstropnem razstavišču soboškega gradu na ogled še do konca letošnjega septembra.

»Jože Kološa je bil rojen leta 1920 v družini fotografov. Njegov stari oče je imel prvi profesionalni fotoatelj v Murski Soboti, s tem poklicem pa sta se ukvarjala tudi njegova mati in očim, zagrebški fotograf Dragutin Reesch,« nas je v prvi prostor povabila avtorica pregledne razstave Tamara Andrejek. Višja kustosinja soboškega muzeja je poudarila, da se je Kološa od prvih najstniških poskusov preko dokumentarno-krajskih fotografij in reporterstva postopoma razvil v samostojnega umetnika. »Takratnemu jugoslovanskemu fotografskemu krogu je predstavljal novitete svetovnih razsežnosti. V njegovi osebni korespondenci pa lahko preberemo, da je mnogokrat prišel navzkriž z uradno fotografsko linijo, zato ga niso čislali in ni dobil posebnih nagrad,« je podčrtala umetnostna zgodovinarica, ki se tudi sama trudi, da bi Kološa zasedel mesto, ki mu upravičeno pripada.

Prekmurski fotograf je svojo

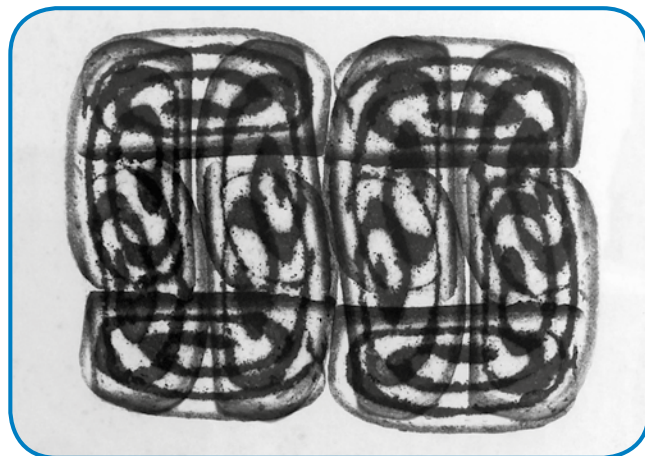
vidimo tudi domačine. »To so Prekmurci, od lončarjev do preprostega kmečkega prebivalstva, ki ga je Kološa fotografiral med delom na domačem dvorišču oziroma na poljih. Ali pa na primer Romkinja Ila, ki jo je spremljal vse življenje,« nas je v drugi prostor popeljala Tamara Andrejek in dodala, da je bil Jože Kološa zmeraj navezan na naravo. »Bil je pripravljen preživeti dolge ure na isti točki in čakati pravi trenutek, ko se je vsa scena s svetlobami zlila v celoto,« smo slišali od avtorice razstave, ki je poudarila, da je fotograf še danes najbolj prepoznaven po svojih prekmurskih ciklih. Le-ti so bili namreč objavljeni v številnih – ne le umetniških – publikacijah, kot so na primer turistične, spominske ali mestne in pokrajinske monografije.

Leta 1959 se je Jože Kološa s svojo soprogo Piriko preselil v Koper in se zaposlil v tovarni TOMOS kot uradni fotograf. »Zakonca sta veliko potovala in spoznavala svoje novo okolje. Kološa se je podal v številne istrske vasi v zaled-

»Ne joči, sinek« (1955) – Kološa je pot iz mesta pogosto vodila na prekmursko podeželje

ne na trgovinskih policah.« Na sosednji steni pa kmalu zagledamo fotografije, ki bi na prvi pogled lahko bile tudi grafike ali risbe z ogljem. »Na nosilcu, na belini papirja se nahajajo sence, neki temni liki, ki vstajajo iz te svetlobe. Zaman pa vemo, da so to fotografije, še zmeraj ne moremo biti gotovi, kaj predmet fotografije je. Lahko je človek, žival ali ptič, ali samo neka slučajna podoba, ki je pustila svojo zamegljeno sled,« je na nedefiniranost modela opozo-

»Mamine pogače« (1965) – splet krivulj, ki nas prepelje v otroštvo

Ali pa na primer slika »Mamine pogače« iz cikla »Podobe 50. in 60. leta«, ki daje prekmurski dediščini nov pomen. »Gre za narezano 'genjeno pogačo', torej orehovo ali makovo potico. Kološa je negativne prekril in dobil nek zelo zanimiv, labirintu podoben pojav. Kljub temu pa ti elementi vsakogar popeljejo nazaj v otroštvo, ko zadiši po pecivu,« je fotografavo umetnino tolmačila avtorica razstave.

Jože Kološa in njegova soproga Pirika nista imela otrok. Živela sta na Primorskem, še zmeraj pa sta na dopust prihajala v prizidek umetnikove rojstne hiše v Murski Soboti. »Ta navezava z nekdanjim domom je bila vseskozi prisotna. Mestna občina Murska Sobota je izrazila pripravljenost, da bo za njuno družinsko grobnico skrbela še dalje, fotografova zapuščina pa je začela že tekot življenja obeh prihajati v naš muzej,« je dalje pripovedovala Tamara Andrejek, zdaj že v t. i. »Kološevem kabinetu umetniške fotografije«. Le-tega so v Pomurskem muzeju odprli leta 2010, ob 90. obletnici rojstva umetnika, na ogled pa je po predhodnem dogovoru.

»Kabinet smo zapolnili s

višja kustosinja in dodala, da razpolagajo tudi s sistematsko urejenim gradivom iz obdobja med 1951 in 1956. »Kološa je takrat deloval kot fotoreporter tednika Pomurski vestnik, njegove fotografije so krasile naslovnice ali pa zadnje strani časopisa. Odlikuje jih pisanost javnih dogodkov in tudi tragičnih nesreč, od poplav do zmrzali. Med temi t. i. dokumentarnimi fotografijami najdemo številne podobe preoblikovanja mesta, na primer gradnjo mogočnih tovarn, ki jih danes mogoče niti več ni.«

V Kološevem kabinetu se nahaja tudi strokovna knjižnica fotografa, dopolnjena s publikacijami, ki se navezujejo na slovensko in tudi širšo fotografijo. Sodelavci Pomurskega muzeja Murska Sobota so stoto obletnico rojstva umetnika obeležili z globoko hvaležnostjo do njegovega strokovnega dela in velikodušne donacije življenjskega opusa rodnemu kraju. »Z razstavami in monografijo smo želeli opomniti širšo javnost, kako moderen je Jože Kološa bil in zakaj je v marsikakšnem pogledu to še danes,« je zaključila Tamara Andrejek.

-dm-

Žitek Šoline Magde (2)

Še na cug sem si sprosila pejnaze

Magdi Bedič, po iži Šolina, so v prejšnji novinaj nam od svoje družine pripovedjali pa o tom, kak irrašnja je bila Šolina krčma. Depa tau so nam tō taprajli, ka so oča svojo življenje samo tak leko obranili, ka so cejlo družino tanjali pa v Jugoslavijo so vujšli. Zadnjio nauč, prvin kak so odišli, so še küšnili svoje mlajše, te so že dobro znali, ka oni več nazaj na Vogrsko nikdar ne pridejo. Depa skurnej se je posrečilo, ka bi držino tō s sebov pelali, zato ka so v noči gnauk nazaj domau prišli, samo sina nej bilau doma, mati so pa brezi njega nej steli z očov oditi.

- *Magdi, oča so se nej bojali od tauga, ka zavolo toga, ka oni domau pridejo, do bašejktivali družino?*

»Nej, zato ka tau pravo, ka še enga ftiča nej vido v gauštji, nej ka bi se s človekom srečo. Mislo je on, depa nej tak bilau, rano v štrtoj vōri so že tam

mau prišo.«

- *Ka je bilau potejm z očov?*

»Gda je za edno leto vō z lagera prišo, te je k edni ženski üšo v arendo, ta je svojo vnukico

Šolina Magdi ma trno dosta kejpov

sama ranila, zato ka hči se je v Dravi zelejala. Ta ženska je devica (vdova) bila pa te je oča z njauv vtjüperstano.«

- *Vi ste odli vanej pri oči?*

»Dja sem najprvin leta 1965 bila pri njem v Murski Soboti, zato ka on je tam žejvo. Tau je te bilau, gda je te mali pasoš naprejprišo, dja sem te devet-

so za kema špijauna meli pa se je bojo, ka ga zgrabijo pa ga zaprejo.«

- *Mati so sami delali na gazdiji?*

»Mati je najprvin v židanoj fabriki delala, samo te, da je oča odišo, te je tamnjala fabriko, zato ka nas je trbelo raniti pa doma grōjnt delati. Srmačka, dosta je mogla delati, zato ka sama bila, depa zato nikak smo itak gorazrasli.«

- *Kama ste šli, ka ste delali, gda ste šaulo vōzopodli?*

»Najprvin sem dve leti doma bila pa te sem na gazdašag (kmetijska zadruga) üšla delat v Komárom na Csepuszta. Dja sem tak odišla z daumi, ka mati je ranč nej vedla. Starejšoga brata sem prosila dvejstau forintov, zato ka te je on že delo pri Filo peki. On me včasín začno spítavati, zaka mi trbej, ka mo delo z dvejstau forintí. Dja sem ma nej ovadila, samo telko, ka mena trbej, on aj se s tejm ne spravlja, depa obečala sem ma, kak dobim prvo plačo, te ma nazajdam. Mena je te pejnaze na cug trbelo, zato ka s cugom sem se pelala v Komárom.

Dja sem te šestnajset lejt stara bila, nej sem mejla kufra, doma na paudi sem najšla edno leseno sodačko lado, v tau sem si gvant spakivala. Moj menši brat Frici je te bejo trinajset lejt star, on je emo en moški biciklin. Večer v sedmoj vōri, gda je krave nutrazapro, te sem se dja njema molila, aj name z biciklinom v Varaš na cug odpela. Dja sem tak odišla z daumi, ka mati je sploj nej vejdlja, zato sem nikanej prajla, ka sem vejdlja, ka mati bi name nej pistila z daumi.«

- *Gda ste domau prišli prvo paut?*

»Za en mejsac, gda sem prvo plačo dobila, te sem domau prišla, prvin bi ranč nej mogla, zato ka sem nej mejla pejnaze.«

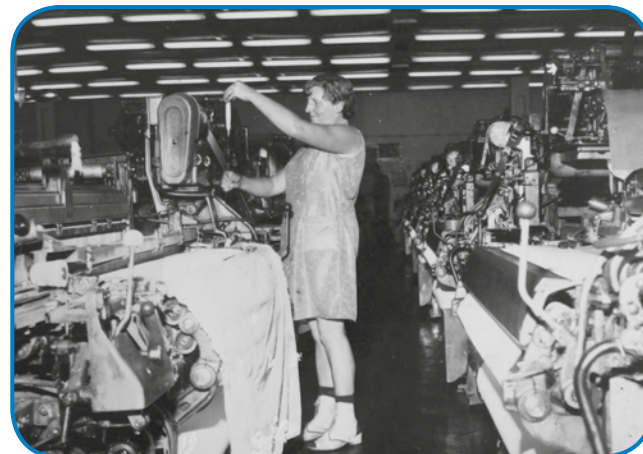
- *Ka so mati prajli, gda so vas zaglednili doma?*

»Nej sva se doma srečale, v

Varaši na placi, zato ka je tam mlejko pa štejpkje (sir) odavala. Dočas ka sem doma bila, je tau mojo delo bilau, štejpkje, vrnjo mlejko, mlejko, vleta lašičice, djagode pa kaj tašo sem na placi odavala, pa te s tauga smo si gvant pa cipale leko tjōjpili. Te je plac nej daleč kraj od gimnazije bejo, ranč prauto kak se z železni-

- *Prvi mejsac ste kelko pejnaze prislüžili?*

»Djezero forintov, tistoga reda je tau fejt lejpi pejnaze bejo. Na cug sem plačala stau forintov, ka je ostalo, devetstau forintov sem domau nesla mami. Depa mati je nej stejla vzeti, dja sem prej delala pa se mantrala za té pejnaze, bola aj si gvant tjōjpim, je prajla. Tak sem si te

Gda se je v Soproni vōnavčila za tkalko, potistim je nazaj v Varaš prišla

ce dé. Dja sem se edno soboto zazrankoma pripelala domau s cugom v Varaš. Kak sem pejšti üšla, že na mostej na Rabi sem zaglednila mojo mater, kak na placi odava. Te sem dja

za dvejtsau forintov spaudnji gvant tjōjpila, sedemstau sem pa te materi dala.«

- *Kak dugo ste tam delali?*

»Do novembra, te sem domau prišla pa sem se v Šopron gla-

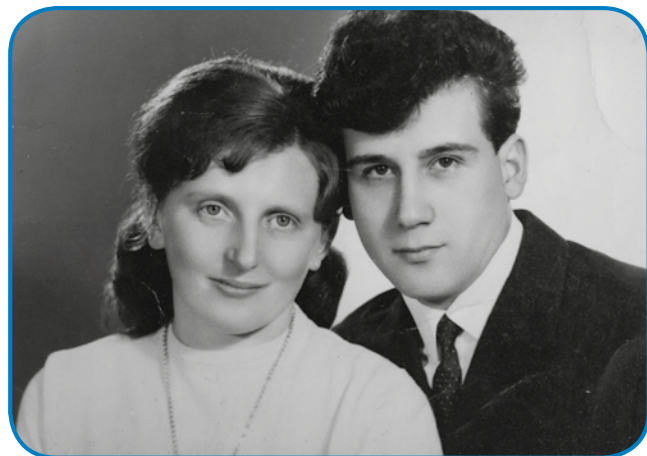
Iža, v steroj je bila Šolina krčma

začnila djaukati, zato ka sem se nej stejla srečati z njauv, bojala sem se, ka povej, ka sem samo tak z daumi odišla, ka še ranč zbaugom sem nej prajla. Moja mama me je vsakšo soboto čakala, ka prejdem, gda me je zaglednila, predmé je prišla. Ne djauči, me je probala pomiriti, nemo te bantivala, samo poj domau.«

sila v fabriko, gde so pamok pleli. Tašo srečo sem mejla, ka namé so goravzeli, dosta se je glasilo iz Števanovec pa z Verice, nije pa nej. Depa nej dugo sem ostala tam, vejn dve leti, zato ka v Šoprona sem se vōnavčila za tkalko (szövönő) pa sem nazaj v Varaš prišla.«

(*tadale v drugi novinaj*)

Karči Holec

Magdi s svojim prvim možaum

pri nas bilej policaji. Zato ka v Števanovci v žganjarni so se karte špilali pa nekak je med njimi vido, ka je oča domau prišo pa tak nagnauk je glasopolicajom. Tak ka tistoga reda je tō bilau grdo lüstvo, nej samo zdaj. Vejn ranč zavolo toga je oča več nikdar nej do-

najset lejt stara bila.«

- *Mati je nej üšla?*

»Nej, zaka bi, vej pa on je te že drügo žensko emo. Še te sta se nej srečala, da je gnauk oča domau v Traušča prišo z ženov pa z njeno vnukicov, zato ka silo so meli samo na 24 vōr so prišli, zato ka njega

Darüvanje svete meše pri Dravcovom križi na Grebenščki

Prva nedela septembra kak 23. navadna nedela v cerkvenom leti je že tradicionalni cerkveni svetek pri Dravcovom križi na Grebenščki na Gorenjom Seniki. Letos

lenje doma njali pa tü kar pri križi se spaumnili, nikak nabrali nauve moči, nej samo za tejlo, ampak tüdi za našo düšo. In v gnešnjom evangelijsmo

Gospauda Tibor Tóth pa Dejan Horvat

so se verniki komautno, pri cajti začnili zbirati, v lejpom sončnom vrejmeni, s sterim nji je Baug podariu na té lejpi svetek. Zvöjn domanji vernikov so v velkom številu prišli iz Markovec tü, ka svedoči, ka se verniki dveje fare radi srečüvlejo pa svetijo vküper že več lejt. Pri Dravcovom križi je cerkvena kotruga lepau pripravila mesto za darüvanje svete meše. Kak en püngrad! Kaulakvrat toga mesta se tak li vedri bogata gauštja, grmauvi pa cveteče rauže, na srejdiso pa gora postavljeni stoli s stolicami. Sveto mešo sta v dvaujom geziki darüvala domanji gospaud Tibor Tóth pa markovski župnik Dejan Horvat, stero je z lejpimi svetimi pesmimi skaus sprvajo domanji cerkveni zbor. Sveta meša je béjla darüvana za vse pokojne Dravcove držine pa eške za nisterne drüge pokojne düše tü. Vsaka čast obadvöma župnikoma, ka sta se tak redno pripravila, tak dobro razdelila mešüvanje med seov. Gospaud Dejan nam je v predgi s svojimi mišlenji kazo paut do Boga. »... Mi smo prišli sé na Grebenšček, na té brejg, ka bi vse tisto vsakdanešnje živ-

čüli Jezušov čüdež, kak je nejmomi odvezel gezik, ka je leko pa normalno gučo, in človeki, ka je glüji biu pa se s prsti dotekno njegvi vüj, pa je pá čüu. Tau je bilau indasvejta tüdi pri obredi krsta, gospaud je s prstom tekno deteti vüj s tau rečtjauv „efeta“, odpri se. Naj se ma odprejo vüje, nej samo, ka bi tau dejte čülo človeški glas, ampak tüdi, ka bi božji glas čülo v svojom življenji od krsta naprej. ... Jezuš je odrešnik zatau, ka za vse tau, ka on napravi, za té čüdeže, mora biti véra v nas. Moramo vörvati v tom. In gnes prošimo Jezüša, naj nam odpre vüje, naj se tak na nevinden način tekne naši vüj, ka mo čüli sebé. Dostikrat ne čüjemo drüg drüga nej, dostikrat pa niti Boga ne čüjemo ali neškemo čüti.« Kak zandolejo

gospaud, ka nam v Porabji dostikrat pridejo na pomauč, meše, litanije slüžijo, prauško vodijo, etak pravijo: »Dvej fari mam, gnes sam tri meše meu v Markovcaj, Petrovcaj pa pri sv. Ani v Boreči. Če človik volau ma, té nika nej žmetno pa če ne vzemeš kak eno delo, ampak vzemeš za eno svojo poslanstvo (küldetés), té tau z veseldjom delaš. S prvim avgustom mi ide v devetnajsto leto, ka sam župnik v Markovcaj pa Gornji Petrovcaj. In po pravici povejm, dokeč je Merkli Ferenc župnik biu, sam nikdar nej biu tü prejk na Gorenjom Seniki. Té pa gda je Tibor plebanoš prišeu, té je bilau tau, ka sombotelski pa soboški püšpek sta si zgučala, ka bi Sombotel pomago v Lendavi, müva z Vilijem Hribernikom bi pa pomagala v Porabji, ka bi odila sé. Rejsan, sé pa zelo rad pridem, ka je takša kated-

Dravcova držina, mati Ančika s svojimi mlajši, vnuki pa pravnuki

rala v naravi, ka je nej z marmora pa nej z zlata, ampak en mir tüj notri v tau gauški. Tau je fajm, ka pridejo lidgé iz vsej koncev vküper. Pridejo z enim dobirim namenom, kak eno prauško paut mamo tau.

Ge sam doma iz Bogojine, sam Ferenca Merklija spoznau v Ljubljani, ka sva sošolca bila dvej leti. In té on pravi, ka je Porabski Slovenec. Ge sam tü nej znau za Porabje, za Kühara Janoša sam pa čüu. In nikdar sam nej mislo, ka bi po njegvi stopajaj odo,

brigali, aj vse v redi bau. Tak pravijo, ka predsednik cerkvene kutrige Robert Bajzek včini največ, aj ta cerkvena navada tadale živé. »Gospaud Merkli je 2010. leta odtec vkraj odišo, ge sam pa tak brodo, ge mo tau navado tadale pelo. Za pomauč tau lüstvo mamo, štere je

Verniki so vküperprišli v lejpom številu

pa, ka bi za istim oltarom mešüvo. Bog je tak sto.« Kak pa gda se začnila ta lejpa navada, nam tapravla Ančika Dravec, žena pokojnoga Ferenca Draveca: »Moj mauž Feri je gučo z gospaudom Merklinom, ka bi rad biu, aj tü baude en križ, ka naša mati so sir gučali, ka bi dobro bilau, če bi tü en križ biu. Mati so mrli, križ so potistom postavili, tak so uni križ nej vidli. Mešo darüvati so venek 2005. leta začnili, od tistecmau vsikšo leto gé tü meša. Pri tejm največ pomaga cerkvena kotruga (župnijski svet), pravijo, ka nika nej trbej meni delati, uni prej vse naredijo, samo aj mesto baude, ka leko so tü gé.« Buma na tau friškom lufti smo se vsi trno dobro poznali (počutili), lüstvo se mirno pogučavalo, mlajši so se karazno špilali, niške nej emose sile domau. Dosta lidi srejdne generacije je pa na veliko pomauč bilau cerkvenoj kutrugi, oni so spekli vnaugo pokaraja, so se vrtili pri bograči, lüstvo so pogostili, se

gospaud Merkli tistoga ipa kak mlado generacijo poslo na cursillo. Gda mamo kakšne programe, uni mi sir pomagau, kak vidiš, tau sir tak dé. Ge njim sir lepau zavalim vse. Slovenska samouprava nam tö pomaga. Tak mislim, ka je vrejčno gé delati, zatok tö, ka smo nej samo mi domanji, liki pridejo sausadge iz Slovenije tö. Gnauksvejta smo mi ena družina bili z Markovci, zdaj probamo gordržati tau staro navado. Ge se zahvalim vsakšomi, steri so prišli, Dravcovi držini, popi Tibori pa Dejani, ka če bi njiva dva nej bila, tau bi tö nej bilau tadale,« je pravo Robi. Buma, 170 lidi pridobiti za tau sveto mešo v gauški, je meni sam čüdež. Leko kalapoš zdignemo pred njimi vsejmi, steri so vse tak redno pa lepau pripravili, se za vse brigali, gospauda pa tak lejpo sveto mešo slüžila. Baugi hvala!

Tekst in kejpj:
Klara Fodor

PETEK, 17.09.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 11.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Globus, 12.30 Točka preloma, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Fina gospa, angleška humoristična nanizanka, 14.55 Prislunhimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.10 Mostovi – Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.45 Španski učitelj II., nizozemska otroška nanizanka, 16.15 Osvežilna fronta, oddaja za mladostnike, 16.40 Infodrom, poletje 2021, Otroški poročevalac, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Slovenski magazin, 17.55 Duhovni utrip, 18.10 Bacek Jon, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 V dolini tihi, dokumentarec o Lojzetu Slaku, 21.00 Skrivnost gozda mrtvih, Za večno, nemška nadaljevanka, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Kinoteka: Postopači, italijansko-francoski film, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

PETEK, 17.09.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.00 Dobro jutro, 13.45 Andrej Šifrer: 40 let norosti in Mojžulj, koncert, 16.30 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.10 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.50 Orlek: knap'n'roll, dokumentarni film, 20.05 Ogorčenje, ameriško-kitajski film, 22.00 Na njenih ramenih, ameriški dokumentarni film, 0.40 Info kanal

SOBOTA, 18.09.2021, I. spored TVS

6.10 Kultura, Odmevi, 7.00 Otroški program, 11.15 TV-izložba, 11.35 Tarča, 12.40 Kaj govoriš? So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Podjetno naprej, Kamp Menina, turizem, 15.00 Zgodovinski miti in skrivnosti: Marija Antoaneta, tragična kraljica, britanska dokumentarna oddaja, 16.00 Naš vsakdanji kruhek, slovenska nanizanka, 16.30 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Ambienti, 17.50 Zadnja beseda! 18.35 Ozare, 18.40 Vrtne prigode, risanka, 18.57 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz, 20.55 Kaj dogaja? 21.25 Za vsako ceno, irska nadaljevanka, 22.20 Poročila, Šport, Vreme, 22.45 Sedmi pečat: Ex machina, angleški film, 0.35 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.00 Dnevnik, Sobotni Dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 1.55 Napovedujemo

SOBOTA, 18.09.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Pričevalci, Anton Cizel, 11.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 12.10 Nebesni zmaj, dokumentarni feljton, 12.55 Avtomobilnost, 13.25 Čista deset, kabritanski film, 15.00 Kajak-kanu na mirnih vodah: svetovno prvenstvo, 15.55 Športno plezanje, svetovno prvenstvo - balvansko plezanje (Ž), 17.50 Lastovke letajo nizko, dokumentarni film, 20.05 Saj ste nori, francoski film, 21.45 Zvezdana, Ne obsojaj, 22.40 Kino Šiška dostava: MRFY, koncert, 1.20 Info kanal

NEDELJA, 19.09.2021, I. spored TVS

7.00 Otroški program, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, 11.55 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.45 Young Village Folk, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 V dolini tihi, dokumentarec o Lojzetu Slaku, 14.20 Čez planke, Varšava - Prestolnica za vse letne čase, 15.15 Genialna Gilly Hopkins, ameriški film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket,

18.00 Družina Jazbečjak, risanka, 18.57 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Laž, francoska nadaljevanka, 20.55 Intervju, 21.40 Poročila, Šport, Vreme, 22.10 Hipoteza Zimova: vrnitev v ledeno dobo, koprodukcijski dokumentarni film, 23.50 Za lahko noč - Operne arije, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

NEDELJA, 19.09.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 7.00 Duhovni utrip, 7.15 Koda, 7.45 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 8.15 38. festival tamburašev in Kulturno društvo Vipavski tamburaši, Tamburjaši, mandolinistov Slovenije, 8.45 Musica creativa, Slovenski mladinski pihalni orkester in Mitja Dragolič, 9.40 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.00 Žogarija, 11.50 Burkež Pavliha, dokumentarni film, 13.00 Michael Palin v Severni Koreji, britanska dokumentarna serija, 14.00 Ambienti, 15.00 Kolesarstvo - svetovno prvenstvo, kronometer (M), 17.40 Športno plezanje, svetovno prvenstvo - balvansko plezanje (M), 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Trg umetnin v zasedeni Franciji, francoska dokumentarna oddaja, 21.00 Nedolžna, britanska nadaljevanka, 21.55 Vikend paket, 23.15 Zvezdana, Ne obsojaj, 0.10 Kaj dogaja? 1.45 Info kanal

PONEDELJEK, 20.09.2021, I. spored TVS

6.30 Utrip, Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.10 Obzorja duha, Evharistični kongres, 11.00 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.30 Vem!, kviz, 12.00 Intervju, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Fina gospa (V.), angleška humoristična nanizanka, 14.55 S-prehodi, Obnovljivi viri energije, 15.40 Dober dan, Koroška, 16.10 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Podjetno naprej, 18.00 Simon, risanka, 18.05 Zmedi gre v Zakajzato, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Umetni raj, 23.30 Glasbeni večer: Simfonični orkester RTV Slovenija in En Shao S. Rahmaninov: Simfonija št. 2, 0.40 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Napovedujemo

PONEDELJEK, 20.09.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.00 Dobro jutro, 13.40 Prislunhimo tišini, izobraževalno-svetovalna oddaja, 14.10 Codelli, igrano dokumentarni film, 15.50 Zadnja beseda! 16.40 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.30 Young Village Folk, 17.55 Skozi ameriško džunglo, dokumentarni portret Louisa Adamiča, 20.00 Skriti Karibi z Joanno Lumley, Od Havane do Haitija, britanska dokumentarna serija, 20.50 Dediščina Evrope: Dunaj: cesarske sanje dinastije, britanska dokumentarna serija, 21.50 Podjetno naprej, 22.20 Zgodovina ruske hrane, ruska dokumentarna serija, 22.50 Lasje, kratki igrani film AGRFT, 0.30 Info kanal

TOREK, 21.09.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Umetni raj, 10.50 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.20 Vem!, kviz, 11.55 Tednik, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Fina gospa (V.), angleška humoristična nanizanka, 14.55 Duhovni utrip, 15.10 Potepanja - Barangolások, 15.40 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Koda, 18.00 Tib in Tamtam, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Ločitev (II.), britanska nadaljevanka, 21.00 Dosje, V žrelu kapitala, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Pričevalci, Anton Vidmar, 0.50 Dnevnik Slovencev v

Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.10 Napovedujemo

TOREK, 21.09.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.00 Dobro jutro, 13.45 Slovenski magazin, 14.30 Avtomobilnost, 15.15 (Ne)vidni slovenski film, dokumentarni film, 16.30 Kaj dogaja? 17.00 Joker, kviz, 17.55 Otroci iz socialističnega bloka, dokumentarni film, 18.55 Športno plezanje, svetovno prvenstvo - težavnostno plezanje, 21.05 Resnica, ameriško-avstralski film, 23.10 Kaj govoriš? So vakeres? 23.30 Izrael 1945-1967 - dvakrat objubljena dežela, francoska dokumentarna serija, 1.35 Info kanal

SREDA, 22.09.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Koda, 10.50 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.20 Vem!, kviz, 11.55 Studio City, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Fina gospa, posebna epizoda angleške humoristične nanizanke, 14.50 Osmi dan, 15.25 Rojaki, oddaja o zamejcih, 15.40 Mostovi – Hidak, magazinska informativna oddaja, 16.10 Male sive celice, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Redke bolezni v tekmi s časom, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale, Simon Jenko: Pesmi, 18.00 Bela in Sebastijan, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Podkraljeva hiša, britansko-indijski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil, 23.40 Redke bolezni v tekmi s časom, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

SREDA, 22.09.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.00 Dobro jutro, 13.45 Policijski orkester, 15.30 Ambienti, 16.15 Vikend paket, 17.50 Prečkanje Islandije, Crossing Iceland, dokumentarni film, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Na utrip srca: Orgle glasbeni sprehodi, švedska glasbeno-dokumentarna oddaja, 21.10 Moje mnenje, 22.00 Prevara (V.), ameriška nadaljevanka, 23.15 Otroci na čakanju, dokumentarni film, 1.15 Info kanal

ČETRTEK, 23.09.2021, I. spored TVS

6.20 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.55 Moji, tvoji, najini, družinska nadaljevanka, 11.25 Vem!, kviz, 12.00 Moje mnenje, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Fina gospa, posebna epizoda angleške humoristične nanizanke, 14.45 Slovenski utrinki, 15.10 Težišče - Súlypont, pogovorna oddaja, 16.00 Otroški program, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko, Človek človeku volk, 18.00 V Goščavi, lutkovna nanizanka, 18.20 Vem!, kviz, 18.57 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tarča, Globus, Točka preloma, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.35 Trg umetnin v zasedeni Franciji, francoska dokumentarna oddaja, 0.40 Ugriznimo znanost, Ogroženi metulji oddaja o znanosti, 1.05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.25 Napovedujemo

ČETRTEK, 23.09.2021, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 11.40 Dobro jutro, 14.30 Bloški asi, dokumentarni film, 15.30 Profil, 16.30 V dolini tihi, dokumentarec o Lojzetu Slaku, 17.50 Življenje brez mladosti: Pričevanje Staneta Kirna, dokumentarni film, 20.05 Z Montyjem Donom po ameriških vrtovih, britanska dokumentarna serija, 21.05 Avtomobilnost, 21.35 Ambienti, 22.10 Robert Jukič, Drama, 23.25 Slovenska jazz scena: Marezi Jazz 2014, Milan Svoboda in Jazz Orkestra praškega Konservatorija Jaroslava Ježka, 1.15 Info kanal

Slovenska maša v Budimpešti

8. septembra na praznik »male meše«, ob rojstnem dnevu B. D. Marije, se je v Budimpešti v cerkvi sv. Ane na trgu Szervita služila slovenska sveta maša, ki je bila vključena v program 52. mednarodnega evharističnega kongresa. K maši se je iz Porabja napotilo 45 romarjev pod vodstvom

slovenske zagovornice Erike Köleš Kiss. Pri organizaciji Slovencev v Budimpešti in okolici sta pomagali Budimpeštansko slovensko društvo in Slovenska samouprava 11. okrožja glavnega mesta. Sveto mašo je daroval Ferenc Merkli, župnik iz Vasszécse-

ški župnik Tibor Tóth, monštrski župnik Imre Bodorkós, njegov namestnik Krisztián Óra, diakon Ágoston Rácz in markovski župnik Dejan Horvat. Pri sveti maši je pel Cerkvni pevski zbor Zveze Slovencev na Madžarskem iz Števanovcev.

F. Sütő

Romarska pot

29. avgusta je Slovenska narodnostna samouprava Števanovci organizirala romanje v mesto Tata. Zjutraj ob šestih smo krenili, da bi do desetih prišli do cilja. Ob desetih smo imeli dvojezično mašo, ki jo je služil župnik Tibor Toth. Tradicija je, da gospod župnik gre z nami. Cerkvni pevski zbor je pel pri sveti maši. Mašo smo ime-

li v cerkvi svetega Emerika (Imre), ki je kapucinska. Cerkev je zelo lepa, zunaj z zdaj obnavljajo. Po maši smo pot nadaljevali do starega jezera. Do kosila smo imeli prosti čas in smo se sprehajali okrog jezera. Občudovali smo lepo mesto. Popoldne ob štirih smo se peljali z vlakcem in spoznali to lepo, zgodovinsko mesto: predstavili so nam

znamenitosti, izvedeli smo veliko zanimivega. Po vožnji smo si še ogledali grad in se napotili proti domu. Romarsko pot je finančno podprl Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Hvala vsem, ki so se nam pridružili, da bi poglobili našo katoliško vero in to s slovenskimi molitvami in pesmimi. Agica Holecz, predsednica

Prekmurski bograč za Guinnessovo knjigo rekordov

V velikem kotlu so skuhali 1801 kilogram bograča

V Lendavi so v velikem kotlu skuhali prekmurski bograč za Guinnessovo knjigo rekordov, obenem pa je potekala 42. Lendavska trgatvev, tradicionalna etnološko-kulinarična prireditev. Podvig je svetovni prestolnici bograča Lendavi uspel, saj so po koncu kuhanja stehali 1801 kilogram bograča. Tehnica je sicer pokazala 2248 kilogramov, a so od tega morali odšteti težo kotla. S kuhanjem so začeli v petek ob 21. uri, zaključili pa so ga v soboto ob 12.30. Vodja šestčlanske ekipe, ki je kuhala, je bil Jožef Horvat, ob njem pa so se ob kotlu vso noč in soboto dopoldan

Da bi bil prekmurski bograč kakovosten, je skrbelo šest kuharjev

trudili še: Roman Žižek, Árpád Berki, Jože Činč, Ivan Breznik in Jože Felšó. Za ogenj je skrbelo šest kurjačev, ob teh pa je pri izvedbi kuhanja sodelovalo še 15 pomočnikov.

Pobudnik za kuhanje prekmurskega bograča za Guinnessovo knjigo rekordov je bila Mestna skupnost Lendava, organizirala pa sta ga Zavod za turizem in razvoj Lendava in občina Lendava. Vodja kuhanja Jožef Horvat je povedal, da so pričakovali, da bo bograč tehtal nekje okrog 1500 kilogramov: »Kuhati več kot petnajst ur je bilo precej naporno za celo ekipo. Najprej je bilo potrebno popražiti čebulo, ki je je bilo 400 kilogramov, kar je trajalo več kot tri ure. V bograč smo dali še ostale sestavine v sorazmernih količinah glede na tradicionalni prekmurski bograč. To je bilo 220 kilogramov govedine, 300 kilogramov svinjine, 160 kilogramov divjačine, štiri kilograme česna, 400 kilogramov krompirja in 22 kilogramov začimb. Na koncu smo v jed vlili še 12 litrov vina iz okoliških vinogradov, belega in rdečega.«

Prireditev Lendavska trgatvev, s katero vsako leto zaključijo sklop poletnih prireditev Festival Vinarium, je zaradi pandemije potekala brez povorke ljudskih običajev po starem mestnem jedru Lendave. So pa društva iz lendavske občine in od drugod po mimohodu godbenikov Prekmurske godbe Bakovci in mažoretk prikazala običaje ob trgtavi in druga jesenska opravila in običaje stacionarno, na prostoru ob trgovskem centru.

Tekst in fotografija: Jože Gabor

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava, Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR ali 52 USD. Številka bančnega računa: HU75 11747068 20019127 00000000. SWIFT koda: OTPVHUHB